

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindellicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1713. Soc. 174.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

illud munus est assumptus post mortem P. Francisci Botelii. Singularis eum exornabat modestia, & mores religiosissimi.

P. Gregorius
Costa.

16. Eboræ 22. Februarii P. Gregorius Costa Padernenfis. Docuit Conimbricæ, Rhetoricam, Philosophiam, & Theologiam; hanc etiam tradidit Eboræ, fuitque substitutus cathedræ primariae. Nam declaravit P. N. Generalis neminem, qui Doctor non foret, posse illam moderari cathedram; & si eo gradu careret, conscenderetque cathedram, non reputandum Professore, sed substitutum. Gubernavit Bracharense, & Eboracense Collegium. Ubi & degebat annis postremis patienter ferens ægrotudines suas.

P. Emmanuel
Soufa.

17. Ibidem mense Augusto P. Emmanuel Soufa Collegii Rector, natus Scalabi. Vir fuit suavi, & amabili genio. Rexit tirones Conimbricæ, & Ulyssipone, & Elvense Collegium. Viscera paterna, & humanissima conversatio nostris reddidit gratum, tum externis. Mores suere, quales decebant dictos obeuntem magistratus. Conimbricæ Eboram profectus tam debilis, ac fractis viribus, ut omnes dicerent eum ad tumulum potius ire quam ad gubernium. Nec ipsos sefellit opinio.

Emmanuel
Almeida,

18. In eodem Collegio 29. Novembris Emmanuel Almeida scholasticus patriâ Ulyssiponenfis. Antequam ad nos veniret, vehementer est tentatus, & provocatus ad turpia, sed horrens tantum malum, non sine facie vulnerata se proripuit impudicissimis manibus. Apud nos vixit justus adolescens inculpatis moribus. Dum singulari charitate servit, assistitque Emmanueli Suario scholastico malignâ febre de vivis sublato, eadem ipse implicatur, maximo sibi solatio dictans gravem dierum 19. ægrotudinem ex opere charitatis contractam.

P. Josephus
Garcia.

19. Bracharæ mense Augusto P. Josephus Garcia Barcellenfis. In ipso eluxit spectanda charitas, quando navigans in Angolam appulsus est ad Madeiram, cum navis ferret aliquot morbis perniciosis infectos, nec esset, qui vellet exportare de scaphis in terram; erant enim per aquam prope littus in terram vehendi; P. Garcia vestitus, & calceatus aquam ingrediens, quemque infirmorum humeris suis excipiens posuit in littore. Promptissimus erat in juvandis animam agentibus. Vix alius erga D. Antonium Lusitanum obsequiosior. Nunquam pro concione dixit, quin de ipso mentionem intexeret.

P. Josephus
Barrius.

20. Conimbricæ 25. Septembris P. Josephus Barrius Lamecenfis. Articulare morbum martyrii instar patiebatur. Sic afflictus aderat tribunali confessionum, & alienis incumbens brachiis conscendebat suggestum templi ad conciones habendas. Hydropisi tandem occubuit. Multum promoverat Conimbricæ Sodalitatem D. Xaverii, cuius fuit protector.

P. Emmanuel
Eduardus.

21. Ibidem 6. Novembris P. Emmanuel Eduardus, Fermoſeliæ natus. Rhetoricam Conimbricæ, Philosophiam Eboræ, moralem scientiam, & Theologiam professus Conimbricæ. Moderabatur vespertinam, ut vocant, cathedram, cum maligna febris eum extinxit paucis diebus. Medicus Collegii non dubitavit dicere charitatis martyrem: nam dum continuus ægrotum eadem ardentem febris ad supremum agonem praparat, eodem malo involvitur. Vitam omnem degebat sine querela. Inter virtutes plurimum coluit religiosam paupertatem.

Annus 1713. Soc. 174.

Regum in
Societatem
benevolentia.

Multis honoribus cumulârunt hoc anno Serenissimi Reges minimam Societatem nostram. Serenissima Regina, & Infans Francisca festo Theophorico adivere domum tironum, ceream facem accensam manu tenentes sequebantur umbellam, sub qua die illâ per domus pergulas circumferri solet Eucharistia. Octobri mense, quo Princeps Petrus annum explebat, jussit Regina ipsi fieri tunicam talarem, & pileum more nostro. Sic indutum habuit in gremio 22. Octobris, cum Regni Optimates gratulati sunt Regi diem natalitium, atque etiam manum Principis osculati.

2. Per

2. Per novendiale S. Xaverii diebus singulis adibat Regina templum domus Professæ, semel, aut bis allato secum Principe suo, quem summâ benevolentia nostris ostendit conspiciendum. Nec extra Ulyssiponem caruere aliqua domus Principum collatis in Societatem honoribus. Dum Januario Reges accedunt Scalabim, nostrum Collegium ingredi dignabantur. Litterariis quibusdam plausibus felicitati nostræ gratulati sumus. Dialogo Reginam intra domesticos parietes recrearunt scholastici. Præsente Rege Magister Rhetoricæ Latinam habuit orationem in aula Philosophica. Cuncta ad votum successere. Jussit Regina fieri D. Xaverio in templo nostro solemne missæ sacrificium.

3. Infans Franciscus Serenissimi Regis Frater, dum venatum exercet Villavissolæ, spectare auebat aliquem Doctõris gradu insigniri apud Eborensem Academiam; nam transigi rem more gravissimo, dignoque, quem videret Princeps, intelligebat. Rector cum alio è gravioribus Patribus convenit eum gratias habens amplissimas, quod vellet suâ præsentia dignari Academiam nostram; simul declaravit diem, quo cuncta ad lauream conferendam uni de nostris Theologicis Professoribus erant in promptu futura.

4. Maji 17. intravit Eboram, hospitatus in palatio Comitis Bastensis, quod imminet Collegio nostro. Die sequenti præfens ex abside tironum omnem inspexit pompam, quâ Doctõrum laureâ insignitus est noster Antonius Moreira. Post eam celebritatem visu digniora in Collegio lustravit. Alterâ die post sumptum prandium ad nos venit, ut in aulis Academicis intueretur modum, quo Magistri scientias explicabant, & quisque obibat munus suum. Solus cum nostris, suisque domesticis in singulis facultatibus unum ex Magistris audierat. Eodem vespertino tempore in Valboniam Collegii suburbanam villam, quò Rector invitaverat, festinavit. Ibi præfens nostris colludentibus, sedere eos jussit, & caput tegere. Discedens gratias habuit Rectori. Villavissosâ, ubi summam nostris affabilitatem exhibuit, profectus Mouram venationis causâ; inde reverens Ulyssiponem pernoctavit in Eborensi Collegio, honorificè exceptus antelucano tempore sequentis diei festinavit Ulyssiponem.

5. Indiam petiverunt octo, Lusitani quinque, & tres Itali sacerdotes. Ad Hiberniam è Collegio Conimbricensi P. Michaël Morphius ejusdem nationis profectus est. In Lusitania se junxit Societati, ac studuit Philosophicis, & Theologicis disciplinis, quarum curriculo absoluto, vitam dicavit juvenis in salute animarum suis indigenis.

Profecti ad
Indiam, &
Hiberniam,

6. Conimbricæ mense Januario Senatus tabulis fidei publicæ concessit Collegio nostro portionem aquæ de civitatis aquæ ductu nocte solùm ad utilitates domesticas derivandum per canalem subterraneum. Multum eo in negotio sudavit P. Raphaël Mendesi Collegii Procurator, cum adversus externas, tum domesticas contradictiones, utrasque feliciter superavit. Nam Collegium ex Regum indulto jus habuerat, ne quis uni ex siphonibus vicini fontis applicaret dolium, aut lagenam, si Collegii plaustrum cum dolio adesset: inde fiebat, ut totâ die vix pateret hujusmodi siphonem, nisi nostris usibus.

Aqua ex pu-
blico aquæ
ductu Co-
nimbricæ,

7. Igitur rogatur Senatus, concederet, ut noctu illius siphonis aqua decurreret in Collegium, die verò urbs eo frueretur. Id, quod urbi erat commodissimum, non caruit vincendis difficultatibus. Ubi facta concessio, gubernante Collegium P. Dominico Nunio, obices alii sunt paulatim remoti usque ad Octobrem hujus anni, quo P. Franciscus Riberius successit Rector. Cùm negotium hæreret ob Episcopum, cui suaserant opus esse ejus fonti noxium, P. Riberius Episcopum dedocuit. Statim Decembris die 3. adjicitur manus longæ rupi scindendæ, per quam ducendus erat canal.

8. Insudarunt labori tot operæ, tantoque calore, ut mense Junio sequentis anni esset apertus canal, & aqua posset per illum ad Collegium fluere. Tum temporis surrexit nova procella à Canonicis Regularibus D. Augustini, afferentibus ad tribunalia quædam jura in aquam nobis concessam. Igitur omni vi curant turbare nostram pacem. Subornant nonnullos de plebe, qui nomine

Antonius Franco.

K k k 2

boni

boni communis rem impediunt apud urbanum Prætozem amicum ipsi Religio-
fis: ut erant omnia cum ipso meditatè composita, profert sententiam, non cu-
rata nostra possessione, jubetque mandari executioni.

9. Ut erant paratissimi, seditiosè multi de plebe se colligunt, quos comi-
tabantur duo laici dicti Ordinis, & 11. Julii frangunt, obturantque nostrum ca-
nalem, nostris eam vim inspicientibus; quorum modestia summpere ab omnibus
laudata non parùm contulit ad felicem apud Judices litis exitum. Cùm enim domi
plerumq; sint ducenti de nostris, & pro tanto Collegio ingens famulorum nu-
merus, ne levis quidem motus è Collegio factus ad vim arcendam. Obrule-
runt se pleni justà irâ famuli, ut vim vi repellerent; & fecissent, nisi ferocien-
tes continuisset Procurator. Sæculares quàm plurimi, ut facti sunt, nihil præ-
ter levem è Collegio motum expectabant, ut ipsi nudatis gladiis seditiosos in-
vaderent.

10. Recurrimus ad Regis tribunalia, in urbe Portuensi, deinde Ulyssi-
pone, quò lis fuerat compulsà. Eviçta denique causa. Jussu Senatorum Pra-
tor ille urbanus, qui per suos disjecerat canalem, venit cum operis, ipso man-
dante, & nobis videntibus, purgata fossa, canalisque refectus. Quamvis res
hujusmodi hoc anno cœpta duraverit per alios sequentes, duxi commodius le-
ctori summatim adjungere primordiis progressum, & exitum, qui fuit die 5. A-
prilis anni 1715.

Sodalitas
Ulyssipone
D. Quiteria.

Emmanuel
Infans.

11. In templo Domûs Professæ Ulyssiponenfis instituta est Sodalitas D.
Quiteriæ Bracharenfis: ejus effigiem curavit fieri Antonius Soveralius Coadju-
tor, & locari in altari SS. Virginibus sacro. Cœpit Diva favere opem suam
implorantibus. Infans Emmanuel filius Regis Petri frequenter solius laborare
fluxu humoris in facie ferri solùm cæsura exonerando. Cùm non sicaretur
fons humoris, sed iterum recideret in faciem; divæ Quiteriæ poposcit auxilium;
applicata serica fascia, quæ Divæ tetigerat simulacrum. Inde factum, ut sine
cæsura humor noxius evanuerit. Adivit templum nostrum, Divæ gratias egit,
jussitque, ut arderent semper cerei coram simulacro, quod illius expensis fit ha-
ctenus: quamvis cupidine videndi diversâ mundi regna anno 1715. navigave-
rit in Bataviam, indeque Viennam Austriæ, ubi contra Turcas egregia edidit
facinora circa Petrovaradinum, Belgradum, & Temesvarium: ob quæ ab Au-
gustissimo Cæsare Generalis fuit renunciatus. Sodalitium, cujus Serenissimus
Infans voluit esse perpetuus Patronus, habuit initium Septembri mense. Ipse
primus Albo Sodalitatis nomen inseruit. Anno sequenti mense Majo, cùm ce-
lebrata Divæ festa dies, censebantur sodales nonaginta supra septingentos.

Terræ motus
in insula Mi-
chaënsi.

12. Insula Michaënsis per dies plures Novembri mense concussa terræ
motibus tremore omnes complevit. Vix erat aliquis tam improbus, qui non
expiaret conscientiam ceu moriturus. Nostri cum scholasticis instituere diver-
sas supplicationes ad urbis templa: ibant nudatis pedibus viri summi, infimique;
habitæ conciones ad magis commovendum populum, strenuèque per eos dies
laboratum, ut res poscebat.

Moritur P.
Dominicus
Nunius.

13. A laboribus defiverunt mercedem recepturi. Conimbricæ 30. Mar-
tii P. Dominicus Nunius Collegii Rector, natus Idaniæ. Rhetoricam, & Phi-
losofiam Conimbricæ, rursus Eboræ duobus annis Philosophiam professus, dein
Theologiam usque ad primariam cathedram, & Doctoris gradu insignitus. Re-
xit domum Professam & Collegium Ulyssiponenfe, bis Conimbricenfe, totamque
Provinciam. Eboræ promovit multum sodalitatem Virginis à bono morte.
Fulfit integris moribus, plurimâ ad magistratus prudentiâ, & zelo ad continen-
dos intra limites obervantiæ subditos.

P. Emmanuel
Ferreira.

14. In Ulyssiponenfi Collegio 11. Martii P. Emmanuel Ferreira Ulyssi-
pone ortus. Ibi Rhetoricam, Eboræ Philosophiam, & in patria sua modò Theo-
logiam edocebat. Ponè dotibus pulcherrimis ad conciones instructus, id mu-
neris exercuit in insulis, cùm dæmonis insultum generosè repulisset. Invidiarum
urbanitatis gratiâ civem nobilem, ejusque familiam; dum perditissimè illum
amare

amare coepit civis filia. Impos celandæ flammæ datâ occasione honestissimum virum ad turpia provocat. Miratus ille tantam impudentiam in tam nobili puella, severo vultu, & verbis nervosis increpat amentem. Sic erubuit misera, ut amplius ausa non sit apparere coram Emmanuele; qui ut illius famæ confunderet, non omisit solitas ad ejus parentes salutationes.

15. Ibidem 29. Maji P. Paulus Pereira Angrensis. Profitebatur moralem Theologiam, & verba ex ambone sacro faciens audiebatur magno plausu. In adversis, quæ non defuerunt, constantem ostendit animum, & religiosam patientiam. Ejus mores fuere integerrimi. In Domo Professæ Ulyssiponenſi 8. Septembris P. Sebastianus Barradius in castro viridi natus. Provincialis socius fuit, & Rector Portuensis. Cum splendore frequentavit sacrum suggestum. In nostro Villavissosæ templo corrogatis elemosynis ornavit sacellum D. Barbaræ consecratum. Dono dedit plurima Collegio Villanovæ, & quidem magni pretii. Societatem, illiusque res ex animo dilexit.

16. Villavissosæ 14. Octobris P. Andreas Viana Penechienſis. Ubique templi suggestum plausu sequente conscendit. Eboræ illius matutinas conciones Dominicis Quadragesimæ tam numerosus excepit auditor, ut nunquam in eo genere quid majus visum sit. Amotus à cathedra, misusque Scalabim patienter tulit. Subinde restitutus pulpito æquâ populorum existimatione usq; ad mortem auditus est. Vir erat sinceris moribus, doli omnis alienus.

17. Ulyssipone in Collegio D. Antonii 17. Martii P. Adrianus Petrus octogenario major. Rexit Conimbricense, & Ulyssiponenſe Collegium, singulari prudentiâ, & mansuetudine. Bonitas illi velut innata fecit verum Israëlitarum. Collegiis, ubi vixit, donabat singulis annis ad communem bibliothecam augendam æreorum regaliū quadraginta millia. Eam pensionem sibi de bonis suis reservavit, cum testamentum condidit ante nuncupatam solemnem professionem, ut olim permissum erat, quamvis postea Societas aliud statuerit. Postremos annos consumpsit scribendo de excellentiis Ulyssiponis patriæ suæ, nihil tamen typis mandavit.

18. Eboræ 24. Novembris P. Antonius Carrilius septuagenario major, Povoënsis. Pluribus annis habitavit Villavissosæ, cumque omnes suspiciebant tanquam Patrem. Gaudebat cunctis benefacere. Exornavit in templo sacellum Virginis à succurrendo dictæ. Postremis vitæ annis senectutem transegit Eboræ. Magna illi erga morbosos charitas; quam & ipse expertus penè duobus mensibus lecto affixus. Vix fuit in Collegio sacerdos, cui per id tempus non aperuisset totius antea vitæ conscientiam, & absolutionem accepisset. Post mortem apparuit Joanni de Sanctis tironum Magistro. Quærenti, quonam esset loco? respondit, se Dei conspectu frui, quò breviter & ipse venturus esset. Res dicti veritatem probavit; nam Magister apud mortales non diu fuit.

19. Angræ 8. Augusti septuagenario major P. Thomas Arnaus Mirandæ de Corvo natus. Apud eas insulas vir Apostolicus habebatur. Præclarissimas instituit missiones, magno labori fructu pari respondente, nactus opinionem herois sancti apud eas gentes, quæ noverunt. Secum nullâ unquam usû indulgentiâ: asperrimè etiam in debili senectute castigavit flagello suum corpus: victu subrustico, & communiore contentus delicatas non attingebat epulas. Præstò semper agris fuit, etiam semel nocte, morione evocante, cum stropa putaretur, Angeli Custodis monitum fuisse apparebat. Vita typis data plura ejuscemodi refert.

20. Postremâ anni die, quemadmodum in multis aliis regionibus laudabiliter inductum, in templis etiam nostris cantatur hymnus Ambrosianus in gratiarum actionem pro receptis à DEO beneficiis. Quæ sancta consuetudo jussu A. R. P. Generalis coepit, deinceps quotannis die prædictâ continuanda.